

Тема уроку: Відокремлені й невідокремлені означення, способи їх вираження.

Мета уроку: поглибити знання учнів про відокремлені члени речення, ознайомитися з основними способами морфологічного вираження відокремлених означень, їх місце у реченні відповідно до означуваного слова; сформувати загальнопізнавальні вміння знаходити в тексті відокремлені й невідокремлені означення, аналізувати їх, правильно інтонувати речення з відокремленими означеннями; розвивати творчі вміння трансформувати речення за відокремленими означеннями на речення з невідокремленими означеннями, правильно будувати речення з відокремленими означеннями; виховувати любов і повагу до українського слова.

Тип уроку: комбінований

Обладнання: таблиця, схеми, алгоритм, репродукція картини А.Куїнджі «Рання весна», мультимедійна презентація

Хід уроку

I. Оргмомент

Уже дзвінок наш дав сигнал:

Працювати час настав.

Тож і ми часу не гаємо.

Роботу швидше починаємо!

Слайд№1

II. Повторення.

- * Прочитайте, випишіть непоширені означення, в першу колонку узгоджені, а в другу- неузгоджені.

Виконайте розбір перших слів у кожній колонці.

Українську поезію сьогодні важко уявити без Ліни Костенко. У душі поетеси живе ніжність і твердість духу, поєднані в єдине ціле. У неї є великий дар любити. Звідки ця несаможива любов у душі жінки?

Бажання творити було ще з дитинства. У її поезіях відтворено життя народу, помножене на його збагачену історичну досвідом пам'ять .

Слайд№2

1.Українську поезію

Великий дар

Несаможива любов

2.Дар любити

Бажання творити

У душі жінки

? Які означення називаються узгодженими й неузгодженими?

Слайд№3

- * Пунктуаційний практикум
- Поставте розділові знаки і поясніть їх

Слайд№4

Метод. Незакінчене речення

Дпрк зв – це...

Дпрк виділяється комами, якщо...

Дпрк не виділяється комами, якщо...

На письмі дпрк зв. виділяється комами , а в усному мовленні ...

Слайд№4

- * Орфографічна хвилинка

- Випишіть слова з орфограмами подвоєння приголосних внаслідок подовження.

[бажан` :а] , [жит` :а]

- Усний диктант

Священний, навмання, зрання, попідтинню, шалений, твердістю, навчання, молодість, обличчя.

Слайд№5,6

III. Перевірка д/з.

Слайд№7

? Домашнє завдання, яке потрібно було виконати (впр.283)

? Чи є запитання щодо вправи ?

? Зачитайте речення із дієприкметниковим зворотом.

* Бліц – опитування

Слайд№8

? Які члени речення називаються відокремленими?

? Які члени речення можуть відокремлюватися?

? Які це непоширені відокремлені члени речення?

? Назвіть найголовніші умови відокремлення.

Слайд№9

IV. Основна частина

1. Повідомлення теми, мети.

Мотивація навчальної діяльності

2. Завдання

Слайд№10, 11.

3. Актуалізація знань

Вправа 289

- Прочитати текст, визначити стиль.
- ? Про кого йдеться?
- ? Як ім'я Симоненка пов'язане з ім'ям Ліни Костенко?
- ? Що довідались про поета?
- * Лексична робота

Витязь – боєць, вояк, воїн, звитяжець, лицар, богатир.

Звитяжний – героїчний, доблесний, непереможний, тріумфальний.

Непоборний – непереможний, нездоланний, незломний, неподоланний, незборимий.

Слайд №12

- * Проаналізуйте речення за алгоритмом.

Слайд №13

- ? Зробіть висновки
- ? Чим виражається узагальнене означення?
- ? За яких умов відокремлюється?

- * Робота з таблицею

Слайд №14,15

4. Тренувальні вправи

- 1) Лінгвістичне кодування

Вправа 287

Слайд №16

- 2) Вибіркова робота (інтонаційний практикум)

Слайд №17

- Для повноцінного виконання вправи, прочитайте останній абзац правила стор.207.

I варіант – 1 текст опрацьовує, виписати речення з відокремленими означеннями.

II Варіант – 2 текст.

- Виразно прочитати

? Яка роль відокремлених означень в першому тексті, а в другому?

3) Творча лабораторія. Робота в парах.

Слайд№20

- Треба поширити речення словами, що стоять у дужках так, щоб в одному випадку було відокремлене означення, в іншому – ні.

1.Степ дихав пахощами росяних трав (оповитий тишею).

2.Сади ковтають пил міжселищних доріг (омиті музикою згадок).

! Висновок. Коли означення стоїть перед означуваним словом, не має відтінку обставинності і не стосується займенника – це невідокремлене означення.

4) Творче моделювання. Впр. 292

(із 2-х утворити одне ускладнене)

Слайд№21

5) Практичне застосування знань

Слайд№23.

Перед нами репродукція картини «Рання весна». Над нею – слова із твору Л.Костенко.

- Визначте відокремл. означення.
- Спробуємо описати зображене на репродукції. У якому стилі мовлення будуємо опис.(худ.)

? Яка пора року зображена?

Весна Є ключове слово й означення.

Ваше завдання побудувати речення.

- Весна прийшла, завітчана і мила, і руки лагідно до мене простягла.
- Сонце – Усе довше на небі світить сонце, золоте, сяюче.
- Небо – Розкинулося погідне небо, мережене білими хмарками.
- Річка – Поміж дерев в'ється річечка, весела і гомінка.
- Деревця, ще голі, без листя, тягнуться до лагідного сонця.
- Трава, прив'яла з осені, де-не-де зеленіє.
- Кольори. Картина, сповнена світлими кольорами, викликає радісні почуття.
- Повітря, напоєне свіжістю, аж бринить.
- Сніг, розтоплений промінням перетвор. на блакитні струмочки.
Я, сповнений радістю, зустрічаю весну.

Слайд№24

V. Підсумки уроку

Слайд№25

Я знаю ...

Я застосовую...

Я розрізняю...

Я складаю...

Я розумію...

V. Домашнє завдання. Впр.291 (Із довідки вибрати і вставити означення)